

Sygn. akt II CSK 399/14

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z wniosku B. Ś. i F. Ś.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej w L.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 23 stycznia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 22 stycznia 2014 r., sygn. akt I Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Skarga kasacyjna może zostać przyjęta do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁸ § 1 k.p.c.). Wymienione kwalifikowane przesłanki wskazują, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione jedynie wtedy, gdy realizuje ona swą funkcję publicznoprawną, pozostawiając interes prywatny strony na drugim planie. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę kasacyjną, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia.

W art. 398⁴ § 2 k.p.c. ustawodawca nałożył na wnoszącego skargę kasacyjną obowiązek zawarcia w skardze wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania i uzasadnienia tego wniosku, co ma umożliwiać ocenę, czy w danym przypadku spełnione są przesłanki realizujące funkcję publicznoprawną skargi kasacyjnej. Kognicja Sądu Najwyższego na tym etapie postępowania kasacyjnego nie obejmuje oceny zasadności samych podstaw skargi kasacyjnej.

Wnioskodawcy powołali przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., a sformułowane przez nią zagadnienia prawne sprowadzają się do oczekiwania odpowiedzi na sześć następujących pytań:

1. Czy dopuszczalne jest ustanowienie służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu bez określania nieruchomości władnącej?

2. Czy jest dopuszczalne rozpoznanie zarzutu zasiedzenia, który został podniesiony bez wskazania konkretnej treści zasiedzanej służebności tj. niewskazanie sposobu wykonywania prawa, którego dotyczy zasiedzenie oraz strefy, na której może być wykonywane?

3. Jaka jest treść służebności przesyłu zasiedzanej przez uczestnika w sytuacji gdy uczestnik ten podniósł zarzut jedynie w stosunku do korzystania z przestrzeni powietrznej nad gruntem należącym do wnioskodawcy?

4. Czy służebność przesyłu uregulowana w art. 305¹ do 305⁴ k.c. jest szczególnym rodzajem służebności gruntowej?

5. Czy przed uregulowaniem w art. 305¹ do 305⁴ k.c. służebności przesyłu dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa?

6. Czy okres posiadania przez przedsiębiorstwo nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu przed jej uregulowaniem w art. 305¹ do 305⁴ k.c. podlega zaliczeniu do okresu posiadania niezbędnego do jej zasiedzenia?

Wszystkie zapytania skarżących wiążą się z problematyką, jaką Sąd Najwyższy zajmował się już wielokrotnie i orzecznictwo Sądu Najwyższego w tej materii, pozostaje, jak dotychczas, jednolite, o czym pełnomocnik skarżących był już wielokrotnie informowany w formie kierowanych doń odpisów uzasadnień postanowień Sądu Najwyższego zapadających w ramach przedsądów w analogicznie sformułowanych skargach kasacyjnych w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu.

Przypomnieć zatem należy, że w uchwale z dnia 17 stycznia 2003 r., III CZP 79/02 (OSNC z 2003 r., nr 11, poz. 142) Sąd Najwyższy wyraził zapatrywanie, że okoliczność, iż nieruchomość władająca wchodzi w skład przedsiębiorstwa przesyłowego sama przez się nie wyklucza możliwości zrealizowania przez strony umowy o ustanowienie służebności gruntowej celu określonego w art. 285 § 2 k.c. Kontynuując tę linię orzecniczą Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08 (Biul. SN z 2008, nr 10) wyjaśnił, że przed ustawowym uregulowaniem w kodeksie cywilnym służebności przesyłu (art. 305¹ - 305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. W uzasadnieniu podkreślił, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa służebność gruntowa lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia taka służebność, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa odpowiada treści i funkcji nowo kreowanej służebności przesyłu. Tak jak dla ustanowienia na rzecz przedsiębiorcy lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności przesyłu tak i dla ustanowienia

na rzecz przedsiębiorstwa lub nabycia przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, nie ma potrzeby oznaczenia „nieruchomości władnącej”.

Odstąpienie od konieczności określenia w czynności prawnej bądź orzeczeniu nieruchomości władnącej, na rzecz której wystąpił *ex lege* skutek zasiedzenia, nastąpiło w rezultacie odwołania się, w drodze wykładni, do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2006 r., II CSK 112/06, M. Prawn. 2006 r., nr 19, s. 1016 oraz z dnia 16 stycznia 2013 r., II CSK 289/12, nie publ.). Brak określenia nieruchomości władnącej jest zatem tylko technicznym uproszczeniem służącym przyspieszeniu postępowania i nie świadczy o braku wystąpienia przesłanki merytorycznej w postaci nieruchomości władnącej. Podobne stanowisko zostało wyrażone w uchwale z dnia 22 maja 2013 r. III CZP 18/13 (OSNC z 2013 r., nr 12, poz. 139), w której nadto Sąd Najwyższy stwierdził, że okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu przed wejściem w życie art. 305¹-305⁴ k.c. podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia tej służebności. W świetle powyższego nie było podstaw, aby uznać, że wnioskodawcy wykazali istnienie w sprawie zagadnienia prawnego i to o istotnym charakterze (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Z przedstawionych przyczyn, przy uwzględnieniu, że w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania, którą - zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. - Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu, odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).